

UITKOMSTEN AFTRAPBIJEENKOMST 'NEDERLANDSE ACTIEAGENDA VOOR BIODIVERSITEIT'

IUCN NL & MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT

GESCHREVEN DOOR CBD WERKGROEP IUCN NL

A just world that values and conserves nature.

2019

AANLEIDING VAN DE AFTRAPBIJEENKOMST

Naar een ambitieuze Nederlandse biodiversiteitsagenda

2020 is een belangrijk moment voor de wereldwijde biodiversiteit. Dan vindt namelijk de Biodiversiteitstop (CBD COP15) plaats in Kunming, China. Daar buigt de wereld zich over de vraag: hoe zorgen we ervoor dat we de biodiversiteit op peil houden, zodat we de leefbaarheid van de planeet kunnen garanderen? Doel is dat er internationale afspraken komen die, net als voor het klimaat, concrete doelen stellen. Ook Nederland neemt deel aan deze grote wereldtop.

Maar wat wordt de bijdrage van Nederland aan die internationale doelen? Nederland vindt het belangrijk dat niet alleen over doelen gesproken wordt maar dat er concrete actie is. De actie komt vanuit de overheid, maar ook daarbuiten: de zogeheten non-state actoren. Deze aanpak vergroot de kans op ambitieuze afspraken.

Die actieagenda geven we samen vorm: diverse groepen in de samenleving – overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, burgers – leveren hier elk hun bijdrage aan.

Op 6 juni 2019 organiseerden IUCN NL en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de aftrapbijeenkomst 'Naar een ambitieuze Nederlandse biodiversiteitsagenda'.

De bijeenkomst gaf de deelnemers inzicht over de volgende vragen (zie ook Annex 1: Agenda): 1) Hoe ziet het (Nederlandse) traject richting de biodiversiteitstop in Kunming eruit? 2) Hoe kan mijn organisatie bijdragen? Hoe kunnen IUCN NL en LNV mij daarbij ondersteunen? 3) Wat zijn visies en perspectieven van verschillende stakeholders? 4) Wat zijn inspirerende Nederlandse voorbeelden die bijdragen aan de biodiversiteitsdoelen?

Vertegenwoordigers van overheid (Ministeries, provincies), bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties (in natuur of ontwikkeling, jongerengroepen) en kennisinstellingen (zie ook Annex 2: Deelnemerslijst) namen deel aan de bijeenkomst.

Het was een inspirerende en interactieve bijeenkomst. Een samenvatting van de presentaties, groepsdiscussies, uitkomsten en vervolgacties zijn samengevat in dit rapport.

1. SETTING THE SCENE OPENING DOOR IUCN NL EN MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Coenraad Krijger, directeur IUCN NL en de dagvoorzitter, verwelkomt deelnemers met de boodschap dat dit de start is van het ontwikkelen van een gezamenlijke Nederlandse actieagenda biodiversiteit als bijdrage aan de CBD post 2020 doelen. Leo van der Heiden, MT-lid van de Directie Natuur en Biodiversiteit van Ministerie van LNV, benadrukt dat biodiversiteit momenteel veel aandacht heeft in media en debatten, dus dit is het moment om samen met alle betrokkenen doelen te stellen voor een *New Deal for Nature*. Henk Simons, coördinator bij IUCN NL voor het CBD traject; presenteert de doelen van de bijeenkomst: 1) inzicht krijgen in het Nederlands traject richting de top, 2) het delen van visies, perspectieven en inspirerende voorbeelden, 3) delen hoe aanwezige organisaties kunnen bijdragen aan biodiversiteitsdoelen en 4) vervolgstappen.

Aichi doelen door Nederland: Nederlands Traject CBD post 2020 actieagenda – Astrid Hilgers, Ministerie van LNV

De Convention on Biological Diversity, CBD, heeft drie doelen: 1) Behoud van biodiversiteit, 2) Duurzaam gebruik, 3) Toegang tot, en eerlijke verdeling van de baten, met de Nagoya en Cartagena als aanvullende protocollen.

De visie voor 2050 is *Living in harmony with nature*, en tijdens de Biodiversiteitstop in 2020 zullen ambities, doelen en strategie voor 2030 worden vastgesteld.

Europese lidstaten hebben zich gecommitteerd aan de 2020 EU Biodiversiteitsstrategie. De nationale rapportage van 2019 geeft aan dat Nederland redelijk op weg is naar de beschermingsdoelen en dat er kleine stapjes gemaakt worden naar duurzamer gebruik. De doelen op het gebied van vervuiling en schadelijke subsidies worden niet gehaald, en doelen voor Caribisch Nederland verre van; op

een aantal is er zelfs achteruitgang. Mondiaal komen we ook niet in de buurt van de doelen.

Het verdrag heeft versterking nodig, in het bijzonder op de implementatie van concrete acties, opstellen van SMART doelen, een werkend proces voor nationale bijdrages, een beter rapporteermechanisme met terugkoppeling, en het versterken van de kennisbasis. Voor de Nederlandse actieagenda moet lering worden getrokken uit het proces voor het internationale klimaatverdrag. Instituten zoals PBL volgen dit proces. Het proces voor de CBD deal gaat voornamelijk via de EU/Milieuraad, speciale werkgroepen, 'subsidiary bodies' ofwel de SBSTTA, themabijeenkomsten, etc.

Hoe staat de wereldwijde biodiversiteit ervoor: Bevindingen IPBES Rapport – Ingrid Visseren-Hamakers, 'Coordinating Lead Author' IPBES Rapport, Radboud Universiteit Nijmegen

Met de publicatie van het IPBES rapport over de mondiale staat van de biodiversiteit, waarin werd geconcludeerd dat op dit moment een miljoen soorten met uitsterven bedreigd wordt, staat biodiversiteit momenteel volop in de spotlights. Het rapport, waarin meer dan 10.000 bronnen zijn geanalyseerd en waarvan de tekst door 122 landen wordt onderschreven, biedt de wetenschappelijke basis voor onderhandelingen rondom het post-2020 raamwerk. Het rapport geeft inzicht op de progressie per Aichi target (op mondiaal niveau), en ook de progressie (of het gebrek hiervan) op het behalen van de meest relevante Sustainable Development Goals (SDGs). Het beschrijft dus niet alleen de staat van biodiversiteit, maar ook de achterliggende oorzaken waarom 'het weefsel van het leven' aan het afafelen is.

Om biodiversiteit effectief te beschermen zijn volgens het rapport fundamentele veranderingen nodig in de huidige

maatschappij. Deze zijn veelomvattend: het omarmen van alternatieve visies op welzijn, reduceren van consumptie en afval, ongelijkheid verminderen, rechtvaardigheid en inclusiviteit in natuurbehoud, het internaliseren van externaliteiten en 'telecoupled' impacts zijn hier voorbeelden van.

Op de korte termijn (tot ~2030) moet de implementatie van bestaande instrumenten in ieder geval versterkt worden, terwijl op lange termijn (~2050) additionele maatregelen nodig zijn die zich richten op de indirecte oorzaken. Extra nadruk wordt gelegd op het omvormen van het financiële en economische systeem, en het loslaten van het eenzijdige 'economische groei' paradigma.

Perspectieven van internationale natuurorganisaties t.a.v. de post 2020 agenda ('New Deal for Nature') – Henk Simons, IUCN NL

Natuurorganisaties benadrukken dat we alles in het werk moeten stellen om de progressie in het halen van de 2020 doelen moeten versnellen. De 'New Deal for Nature', ook die voor Nederland, moet actiegericht, ambitieus en inspirerend zijn. Het is essentieel dat de daarin geformuleerde doelen afdwingbaar moeten worden. Integratie met het klimaatagenda en de SDGs is daarbij van belang. De actieagenda moet naast biodiversiteit in Nederland vooral ook gaan over het verminderen van de Nederlandse biodiversiteitsvoetafdruk in het buitenland. Denk bijvoorbeeld aan de import van soja en palmolie, maar ook aan internationale projecten, zoals de aanleg van infrastructuur, waarbij Nederlandse investeerders betrokken zijn.

2. INSPIRERENDE NEDERLANDSE INITIATIEVEN VOOR BIODIVERSITEIT NON STATE ACTOREN

Deltaplan Biodiversiteitsherstel - Louise Vet, NIOO

Netherlands Ecological Research Network (NERN) heeft samen met 20 initiatiefnemers – natuurorganisaties, de landbouw sector en private partijen - een brede maatschappelijke coalitie gesmeed voor biodiversiteitsherstel in Nederland. Het droombeeld is om in 2030 een florerende delta voor mens en natuur te realiseren, waarbij het *verlies* van biodiversiteit ombuigt naar *herstel*, en biodiversiteitsherstel te verbinden met maatschappelijke én financiële waardering. De gedachte is: “we hebben het als maatschappij zover laten komen, we zullen het als maatschappij moeten oplossen”. Omdat de boer door allerlei factoren, zoals wet- en regelgeving, is gepusht in het maximaliseren van productie, zijn veel zaken verloren gegaan. Agrarisch natuurbeheer is hierbij ook niet effectief gebleken.

Er zijn drie werkroutes: 1) Natuur, 2) Landbouw en 3) Openbare Ruimte, dit is samen 90% van het Nederlands oppervlak. Bijvoorbeeld voor de werkroute landbouw is het cruciaal dat de boer beschikt over goede verdienmodellen. Dit vraagt om samenwerking tussen zuivelondernemingen, lokale overheidsinstellingen, banken, verpachters, en meer. Het leerproces met zoveel partijen is om in elkaars huid te kunnen kruipen, om elkaar beter te begrijpen. De kwartiermakers nodigen andere partijen uit om zich aan te sluiten bij deze beweging¹, want hoe meer partners, hoe meer sociale controle. Een voorbeeld is de Green Deal Infranatuur, met als motto “meer biodiversiteit achterlaten dan dat je aantreft”.

Biodiversiteit footprint toepassingen - Roel Nozeman, ASN Bank

De drie pijlers van het duurzaamheidsbeleid van ASN Bank zijn Mensenrechten, klimaat en biodiversiteit. Door samenwerking in platforms, zetten van langetermijndoelen en gebruik van geschikte methodieken.

ASN Bank heeft een methodiek ontwikkeld voor het meten van de biodiversiteitsvoetafdruk van financiële instellingen (BFFI). Voor deze instellingen is het belangrijk dat impact kan worden gemeten, zoals nu met klimaat gebeurt via Platform Carbon Accounting Financials. Het gebruik van de BFFI is gestart in 2014, waarbij het langetermijndoel is om in 2030 een netto positief effect te hebben op biodiversiteit met hun investeringen.

Er zijn echter nog methodologische vragen. Als voorbeeld, een investering in Nike: gelden de directe emissies van de retailshop van Nike? De ingekochte energie? De directe leveranciers, of primaire grondstoffen? Van belang is dat de methodiek wetenschappelijk gefundeerd is, en dat er overeenstemming wordt gevonden bij vergelijkbare initiatieven. De methodiek wordt onderhand gevolgd door vijftig bedrijven wereldwijd. Een belangrijk aandachtspunt is verder hoe het resultaat van de methodiek kan worden gekoppeld met werkelijke staat van biodiversiteit in het veld.

Maar er is meer nodig dan het doorontwikkelen van methoden. Op dit moment gaat de vooruitgang in toepassing van vrijwillige standaarden door bedrijven te langzaam. Zo heeft bijvoorbeeld slechts 25-30% van alle agrocommodity bedrijven een bossenbeleid,

¹ www.samenvoorbiodiversiteit.nl

waarvan slechts een deel monitort, en een nog kleiner deel daadwerkelijk langetermijndoelen stelt.

Marker Wadden, nieuwe natuur - Roel Posthoorn, Natuurmonumenten

Het plan van de Marker Wadden is om een water systeem 'om te bouwen' tot een natuurrijker waddengebied. Het Markermeer van 70.000 ha is een multi-probleem landschap: er zijn geen belevingsplekken, het is versteend, de ecologie is ingestort in de jaren 90 en er is een tekort aan voedingsstoffen. In principe geldt dat bescherming en behoud van een huidig systeem beter is, maar de Zuiderzee is er niet meer dus rest de vraag: "hoe maken we van dit zoetwatersysteem het beste?". Dit is een voorbeeld van bouwen aan een nieuw ecosysteem.

Het doel is een archipel van natuureilanden van 100km², volgens een stapsgewijze aanpak. Mensen zijn welkom, het meer moet hersteld worden en leiden tot een return on investment. Uiteindelijk moet het een vogelparadijs zijn waar de waterkwaliteit is verbeterd, er ruimte is voor natuurbeleving en voor innovatie. Op dit moment zijn er al positieve signalen: nu al broedt zo'n 10% van de Europese klutenpopulatie er. Er is een breed scala aan partners betrokken, de constante monitoring gebeurt door uitvoerders (technische partijen) en onderzoekers (universiteiten, kennisinstellingen) van bijvoorbeeld water, slib, zand, ecologie, governance. De operaties worden op verschillende manieren gedaan, denk aan een veldstation, groepsaccommodaties en op de boot met schippers. Dit alles is mogelijk door financiering van twee ministeries (I&W, LNV), provincie Noord-Holland en Flevoland, gemeente Lelystad, en Natuurmonumenten zelf, voor private partijen was er te weinig rendement te vinden. Uiteindelijk moet dit direct bijdragen aan het Nationaal Park Nieuw Land.

Burgerinitiatief Mooi Binnenveld - Frank Berendse, WUR

In het burgerinitiatief Mooi Binnenveld slaan burgers, boeren en Staatsbosbeheer de handen ineen om 250 ha natuur te herstellen. Uit oude opnames uit de jaren 30 bleek dat dit gebied een ongelofelijke botanische rijkdom bezat. Gedegradeerd land is 'beschikbaar' voor herstel, en met boeren werd een plan gemaakt. Burgers en boeren van Wageningen en Ede haalden door middel van verkoop van 1000 certificaten (te verkrijgen via straatacties, scholen, etc.) €420.000 op, goed voor 50 ha. Staatsbosbeheer en de provincie volgde met grondaankoop waardoor een groter gebied van 250 ha ontstond. In totaal is de provincie met tien maal het bovenstaande bedrag bijgesprongen door zowel aankoop van grond, als de inrichting van het totale gebied. Hiernaast hebben de EU en het waterschap ook bijgedragen.

Het doel van het gebied is om de kwel weer boven te krijgen door de bovenste grondlaag weg te halen. De bodem heeft nog een zaadvoorraad van de inheemse planten. Daarnaast wordt maaisel uit blauwgraslanden gebruikt om ervoor te zorgen dat plantsoorten kunnen overleven. Het samenspel van burgers, boeren en Staatsbosbeheer leidt tot terugkeer van oorspronkelijke en bijzondere soorten. Het volgende is om nu een initiatief te starten om 300.000ha landbouwgronden aan te kopen voor natuur.

Biodiversiteitsherstel in veenwijdgebieden - Danielle de Nie, Wij.land

Nauwe samenwerking met boeren staat ook aan de wieg van het succes van Wij.Land, een organisatie, gelieerd met Commonland, die met veenweideboeren werkt aan natuurinclusieve landbouw. Herstel van het bodemleven staat daarbij centraal. Een gezonde bodem is namelijk essentieel voor zowel natuur als landbouw en het is een onderwerp waar natuurbeheerders en boeren elkaar blijken te vinden. Er wordt gewerkt in het veenweide gebied tussen Amsterdam en

Utrecht. Daarbij de centrale vraag: "Hoe kun je als verpachter van gronden invloed hebben op hoe duurzaam de boer boert?" O.a. met Natuurmonumenten is de wens uitgesproken om samen te willen werken met boeren die 1) Minder stikstof uitstoten, 2) Kringlopen sluiten, 3) Biodiversiteit bevorderen. De inzet is op bodembiologie en het inzicht verkrijgen van microbiologie op het land. Met 35 boeren, totaal 250 ha, wordt op natuurlijke wijze uitgezocht hoe

je grasland en bodem gezond kunt houden. Een volgend project staat ook klaar om boeren uit te dagen om met plannen te komen voor directe versterking van bovengrondse biodiversiteit, d.m.v. kruidenmengsels en erfbeplanting. De financieringsbron is vooral privaat (Gieskes-Strijbis fonds) en deels gesubsidieerd.

4. UITKOMSTEN BREAK-OUT SESSIE OVER BIJDRAGEN AAN DE NEDERLANDSE ACTIEAGENDA

4a. Concrete suggesties voor uitvoering en realisatie nu tot CBD top in China 2020

1. Gebiedsprojecten en initiatieven om biodiversiteit in Nederland te behouden en te herstellen

Voorbeelden van huidige projecten en initiatieven

- De gepresenteerde initiatieven: Markerwadden, Deltaplan voor biodiversiteitsherstel, Wij.land, 'Mooi Binnenveld'.
- Staatsbosbeheer: terreinbeheer met aandacht voor biodiversiteit en inclusieve landbouw.
- Prorail: duurzaam spoorbermbeheer
- Natuurmonumenten: beheer van natuurgebieden.
- 2Bconnect: vergroening van bedrijfsterreinen.
- Artis: behoud en herstel van soortendiversiteit via verschillende programma's.
- De Provincies Drenthe en Zuid Holland: het faciliteren van vergroening van gebiedsprocessen.

Suggesties hoe we de initiatieven verder kunnen brengen tot CBD top in China 2020

- Promoten van biodiversiteitsvriendelijk landgebruik gericht op alle actoren die land beheren.
- Inbedding van biodiversiteit in programma's voor klimaat en landbouw.
- Toepassen van biodiversiteitscriteria / normen door opdrachtgevers (bouw en infrastructuur). Een bijbehorende actie kan zijn gerichte lobby op regelgeving rondom omgevingsrecht/vergunningen met de green deal infrastructuur als bruikbaar voorbeeld.

- Uniforme criteria voor natuurwaarden moet implementatie versimpelen voor andere type stakeholders, en kunnen ook leiden tot verbeterde criteria voor bijvoorbeeld landschapsarchitecten.
- Coalities van stikstof-gerelateerde actoren zijn nodig om huidige PAS doelen te behalen.
- Het Ministerie van LNV kan helpen om implementatie van initiatieven te versnellen
- Faciliterende regelingen van I&W om Deltaplan Biodiversiteit uit te voeren.

2. Verkleinen van de Nederlandse biodiversiteitvoetafdruk en vergroten positieve bijdrage, gerelateerd aan waardeketen van productie, consumptie en financiële sector

Voorbeelden van huidige projecten en initiatieven

- Het gepresenteerde initiatief van ASN Bank die drukfactoren op biodiversiteit laten meewegen in investeringsbeslissingen.
- RVO: verbinden van economie en financiën met ecologie.
- RIVM: advisering van Ministeries over het oplossen van landelijke biodiversiteitsproblemen.
- South Pole: verhandelt koolstofkredieten, met ook een biodiversiteitsdoelstelling
- SarVision: gebruik van ruimtelijke data voor monitoring van biodiversiteitsverlies.

Suggesties hoe we de initiatieven verder kunnen brengen tot CBD top in China 2020

- Het gedrag van burgers kan worden beïnvloed door middel van nudging voor duurzame consumptiepatronen.
- Financiële incentives kunnen worden gebruikt om het aantrekkelijker te maken om te investeren in biodiversiteit.

- Inbedding van verborgen milieukosten in de prijs van producten en diensten om natuurverdienmodellen mogelijk te maken.
- Hogere belastingen op schadelijke producten, en lagere op biodiversiteitsvriendelijke producten. Het Ministerie van EZ moet hiervoor met LNV in gesprek gaan. Grote inkopers voor supermarkten moeten ook aan tafel zitten, want zij bepalen wat er in de schappen komt en beprijzen consumenten en producenten.
- Een 'natuurpuntensysteem' kan een prikkel vormen voor bedrijven om hoger in te zetten op biodiversiteit.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen moet een biodiversiteitscriterium hebben.
- Het Groenfonds kan groter en bekender worden gemaakt.

3. Zet in op lobby om beleid en praktijk te veranderen en/of te implementeren, zowel nationaal als internationaal

Voorbeelden van huidige projecten en initiatieven

- Er zijn enkele spelers – natuurorganisaties, ontwikkelingsorganisaties - die zich richten op het internationale speelveld van de biodiversiteitsagenda, zoals biodiversiteit in handel en OS-beleid.
- Deze organisaties, waaronder IUCN NL, dragen bij met beleidsadvies, dialogen, onderzoek en veldprojecten.
- LandschappenNL faciliteert belangenbehartiging en lobby op natuurdossiers.

Suggesties hoe we de initiatieven verder kunnen brengen tot CBD top in China 2020

- Bestaande regels en besluiten moeten beter worden gehandhaafd door state en non-state actoren.
- De overheid moet eenduidige doelen stellen ondersteund door coherent beleid (van de verschillende Ministeries) en ambitieus

natuurbeleid. Dit moet vervolgens weer in lijn zijn met internationale afspraken en bijdragen aan Europese initiatieven, waarin ook de telekoppeling met onze buitenlandse impact wordt beschouwd.

- Een Green Deal over infrastructuur kan worden gestart met daarin lobbydoelen over regelgeving omgevingswet en landschapsinrichting.

4. Vergroot publieke aandacht en draagvlak voor biodiversiteit

Voorbeelden van huidige projecten en initiatieven

- Artis die voorziet in educatie en communicatie voor soorten
- Future For Nature Academy inspireert, verbindt en mobiliseert studenten voor natuur
- Naturalis en botanische tuinen hebben een museumfunctie voor soorten.

Suggesties hoe we de initiatieven verder kunnen brengen tot CBD top in China 2020

- Versterken van bewustwording over biodiversiteit bij burgers en bedrijven. Hierbij moet een focus liggen op het delen van institutionele kennis op een begrijpelijke manier.
- Het positieve verhaal moet worden verteld met handelingsperspectieven zodat burgers en bedrijven worden geïnspireerd en worden aangezet om kleinschalige activiteiten te organiseren.
- We moeten de hele samenleving aanspreken en niet alleen de agrarische sector. Aichi doelen moeten bekend worden gemaakt voor een breed draagvlak en interdisciplinaire samenwerking.

5. Zet in op het vergaren van meer kennis op biodiversiteit, waaronder soorteninformatie en specifieke biodiversiteitsvoetafdruktools

Voorbeelden van huidige projecten en initiatieven

- CREM en PlansUp verbinden wetenschap met praktijk door middel van biodiversiteitsvoetafdruktools.
- PBL doet evaluaties en verkenningen van milieubeleid en strategie.
- Arcadis genereert soortenkennis voor bedrijven en overheden en zet indicatoren in om biodiversiteit te analyseren.
- SoortenNL, Ravon, Floron en SOVON leveren kennis over trends en verspreiding van soorten in Nederland.
- UVA-IBED, Radboud Universiteit en Open Universiteit bestuderen de effecten van omgevingsfactoren en menselijke krachten op biodiversiteit.

Suggesties hoe we de initiatieven verder kunnen brengen tot CBD top in China 2020

- Als input voor het vormen van beleid en invoering van praktijk kan kennis over soorten beter worden benut.
- Er kan meer onderzoek komen om natuurbescherming goed te laten werken maar ook hoe het beste bij te dragen aan natuurherstel.

4b. Hoe kunnen LNV en IUCN NL de bijdragen steunen?

LNv (en Rijksoverheid in het algemeen) kan bijdragen door:

Thema 1: Het aanbieden van concrete en financiële instrumenten voor ecosysteemherstel

- Concrete instrumenten om de (kringloop)landbouwvisie uit te voeren.
- Maken van positieve biodiversiteitsinstrumenten voor financiële sector.
- Durf de stap te maken naar principes als 'de vervuiler betaalt' en benut kansen voor 'true pricing'.

Thema 2: Interdepartementaal samenwerken en beleidscoherentie verbeteren

- Koppel de biodiversiteitsopgave aan de klimaatopgave en integreer werk van Ministeries LNV en EZK met elkaar.
- Maak van de PAS regeling een echte kans voor ons allen.
- Onderzoek de schadelijke subsidies op biodiversiteit. Subsidies van niet duurzame landbouw, visserij en energie ombuigen naar duurzame subsidies.
- Durf pijnlijke maatregelen te nemen; verbieden van niet-duurzame palmolie, soja en houtproducten.
- Loyaal uitvoeren van VHR, KRW, NNN, incl. beheer en beter EU landbouwbeleid.
- Denk in termen van 'smart policy mixes' om samen, tegelijkertijd indirecte drivers aan te pakken.
- Gebruik Ruimte voor de rivier als voorbeeld van hoe waterveiligheid en natuurbehoud samen gaat.

Thema 3: Vergroot publieke aandacht en draagvlak voor biodiversiteit

- Werk samen met jongeren en provincies.
- Wees behoedzaam op taal en definitie: gaat het om natuur of biodiversiteit? Denk aan het verbreden van het netwerk tussen landschap natuur, landelijk gebied, stad en bedrijvensectoren.
- Geef aan wat te doen ná 2020.

IUCN NL kan bijdragen door:

- Stimuleer in Nederland het gebruik van IUCN's Groene lijsten van soorten, waarmee het goed gaat.
- Faciliteer samenwerking.
- Geef steun aan groene organisaties (en ook sociale en bedrijfspartners) in Marseille (IUCN World Congress) en CBD COP15 in China.
- Durf de pijnlijke boodschap over biodiversiteitsverlies te brengen.

- Alle natuurpartijen in NL samenbrengen om een tegengeluid of petitievoorstel te maken richting overheid.
- Belobby het ministerie OCW voor meer ecologie in universiteiten.
- Het vastleggen en transparant maken van 'commitments' op biodiversiteit van verschillende partijen. Zorg voor een podium voor deze partijen om hun verhaal te vertellen.
- Zet een 'Task Force on Climate-related Financial Disclosures' op voor biodiversiteit.
- Maak een private financieringsstrategie voor het Deltaplan Biodiversiteit herstel.
- Richt je op breder publiek en de burger: maak een top 10 'wat ik als burger kan doen', met prioriteiten van ranking. Bedenk activiteiten om in Artis uit te voeren en dan samen te doen, bijvoorbeeld campagnes organiseren voor biodiversiteit. Versimpel uitleg of maak gebruik van animatievideo om biodiversiteit uit te leggen, zoals met klimaatverandering.

Overige suggesties voor LNV en IUCN NL

- Betrek jongeren als stakeholder. Organiseer bijvoorbeeld een jongerentop voor biodiversiteit en steun het jongerenfestival op 12 oktober.
- Creëer een breed draagvlak voor het CBD traject. Geef aan en deel wat we doen met non-state actors en hoe inbreng te geven aan het internationale CBD discussie.
- Faciliteer fysieke netwerkmomenten.
- Maak een database voor natuurorganisaties die betrokken zijn bij biodiversiteit.
- Maat een goed overzicht van wat er al op het gebied van kennis is op biodiversiteit en gebruik deze kennis.
- Onderzoek barrières en haal ze weg om initiatieven verder te brengen.
- Denk voorbij COP15 met langer tijdspad dan 2030.
- Uitbreiding, of een national zadenbank voor inheemse planten van Nederland.
- Samenwerking zoals in Spitsbergen, over klimaatverandering en smeltende ijskappen.
- Steun het initiatief van de Nederlandsche Bank over materiele risico's van biodiversiteitsverlies.

5. VERVOLGACTIES

IUCN NL zal in samenwerking met het Ministerie van LNV verschillende activiteiten uitvoeren tot aan de CBD COP14 in oktober 2020 om de doelen te bereiken: 1) Informeren en mobiliseren van stakeholders, 2) organiseren van bijeenkomsten, ronde tafels en consultaties, 3) Inventarisatie en onderzoek, 4) en rapportage en communicatie.

1. Informeren en mobiliseren van stakeholders

We zullen relevante belanghebbenden - ngo's, bedrijven, kennisinstellingen, jeugd - mobiliseren en blijven betrekken bij het verder ontwikkelen van de actie agenda. Ngo's omvatten Nederlandse IUCN leden en ontwikkelingsorganisaties.

Voor het bedrijfsleven concentreren we ons op sectoren die belangrijk zijn voor het "mainstreamen" van biodiversiteit: landbouw, mijnbouw, infrastructuur en de financiële sector. We gebruiken het bedrijfennetwerk dat IUCN NL heeft opgebouwd in verschillende programma's, waaronder Leaders for Nature (LfN), Platform Biodiversiteit Ecosystemen en Economie (PBEE), en Maatschappelijk Programma Natuurlijk Kapitaal (MPNK), maar zoeken graag aansluiting met andere relevante platformen.

2. Organiseren van bijeenkomsten, ronde tafels en consultaties

In overeenstemming met de besluiten van de CBD COP14 en het daaropvolgende CBD-proces en tijdschema, zullen we een aantal bijeenkomsten, workshops en ronde tafels organiseren in verschillende samenstellingen en settings. De doelstellingen zijn om te werken aan een inclusieve Nederlandse positie voor de CBD post 2020-kader en om non-state actor bijdragen te katalyseren.

Als vervolg van de aftrapbijeenkomst volgen werkbijeenkomsten, consultaties en

rondetafelgesprekken met de verschillende groepen en / of rond specifieke thema's. Het IUCN Regional Conservation Forum (1 - 3 juli 2019) biedt een forum om ideeën en ervaringen uit te wisselen met andere Europese landen. Tijdens een volgende bijeenkomst in 2020, voor de biodiversiteitstop in Kunming, zal de Nederlandse biodiversiteitagenda worden gepresenteerd, samen met de Nederlandse positie voor de CBD post 2020 agenda.

3. Inventarisatie en onderzoek

We maken een inventarisatie en overzicht van reeds bestaande Nederlandse initiatieven die (kunnen) kwalificeren als niet-statelijke actorbijdragen, waaronder die van ngo's, bedrijven, burgers en initiatieven van andere belanghebbenden, zoals het 'Deltaplan biodiversiteit'. Mogelijk zal voor een aantal onderwerpen verder onderzoek nodig zijn (ook door derden), bijvoorbeeld om bijdragen concreter te maken, biodiversiteitmonitoring op te zetten, of om specifieke beleidsondersteuning te formuleren.

Aanbod en rol van IUCN NL

IUCN NL zal de Nederlandse IUCN leden en andere Nederlandse non-state actors mobiliseren en ondersteunen (bijvoorbeeld in de gezamenlijke lobby voor een ambitieuze Nederlandse positie en inzet voor de post 2020 agenda), en het proces coördineren om de toezeggingen / bijdragen van deze actoren vast te stellen. Ook kan IUCN NL een rol spelen om de bijdragen te linken met het Europese en internationale CBD proces. IUCN NL zal putten uit de kennis en inzichten die beschikbaar zijn en komen in de voorbereidingen van de post-2020 agenda.

Rapportage en communicatie

Er worden korte verslagen gemaakt van alle vergaderingen en er wordt gecommuniceerd met de deelnemers. Het belangrijkste resultaat is het vastleggen en presenteren van de

verschillende bijdragen en verplichtingen. Er zal ook via de IUCN NL website gecommuniceerd worden over de CBD en de Nederlandse actieagenda.

Nuttige links

<https://www.cbd.int/conferences/post2020>

<https://www.cbd.int/action-agenda/contributions/>

<https://www.ipbes.net/>

<https://www.iucn.nl/updates/iedereen-moet-steentje-bijdragen-aan-krachtig-akkoord-voor-biodiversiteit>

ANNEX I: AGENDA

09:00 Registratie en koffie

09:30 Start van bijeenkomst - Voorzitter: Coenraad Krijger, Directeur IUCN NL

1. Opening - Coenraad Krijger
2. Welkom - Lejo van der Heiden, Directie Natuur en Biodiversiteit, Ministerie van LNV
3. Doelen en agenda van de bijeenkomst - Henk Simons, IUCN NL

9:45 'Setting the scene'

1. Realisatie biodiversiteit 2020 Aichi doelen door Nederland; Nederlands traject CBD post 2020 actieagenda - Astrid Hilgers, Ministerie van LNV
2. Hoe staat biodiversiteit er wereldwijd voor: bevindingen IPBES rapport - Ingrid Visseren-Hamakers, 'Coordinating Lead Author' IPBES rapport, Radboud Universiteit Nijmegen
3. Perspectieven internationale natuurorganisaties t.a.v. post 2020 agenda ('New Deal for Nature') - Henk Simons, IUCN NL
4. Plenaire discussie

11:00 Koffiepauze

11:15 Inspirerende Nederlandse initiatieven voor biodiversiteit

Presentaties van 'non-state actor' initiatieven:

1. Deltaplan herstel biodiversiteit - Louise Vet, NIOO
2. Biodiversiteit footprint toepassing ASN Bank - Roel Nozeman, ASN Bank
3. Marker Wadden, nieuwe natuur - Roel Posthoorn, Natuurmonumenten
4. Burgerinitiatief Mooi Binnenveld - Frank Berendse, WUR
5. Biodiversiteit herstel in veenweidegebied - Danielle de Nie, Wij.land

Gevolgd door plenaire discussie waarbij deelnemers ook worden uitgenodigd om kort hun perspectieven te delen

12:45 Lunchpauze

13:45 Break-out sessie over bijdragen aan de Nederlandse actieagenda

Groepswork rond de vraag 'op welke manier kan mijn organisatie bijdragen om de Nederlandse actieagenda te ontwikkelen en realiseren' met aandacht voor de aspecten:

1. Welke bijdrage wil mijn organisatie leveren - wat, waar, hoe
2. Concrete suggesties voor uitvoering en realisatie (nu tot CBD top China, oktober 2020)
3. Hoe kunnen LNV en IUCN NL de bijdragen ondersteunen

15:30 Theepauze

15:45 Realiseren van een Nederlandse Actieagenda / 'New Deal for Nature' (plenair)

Rapportages van de break-out groepen gevolgd door een plenaire discussie over de volgende stappen

17:00 Afsluiting

17.15 Borrel

ANNEX II: Deelnemerslijst

Organisatie	Naam
Aegon	Pieter Lugtigheid
Arcadis	Liza van Doorn
Artis	Christiane Willard
Artis	Charlotte van Dixhoorn
ASN Bank	Roel Nozeman
ASN Bank	Stef Driesen
Biodiversity Footprint tool	Wilbert van Rooij
Cascade	Leonie van der Voort
CREM	Wijnand Broer
De Vlinderstichting	Titia Wolterbeek
DNB	Guan Schellekens
DOW	Cornelis Van Houwelingen
Eneco	Gerben Meijer
Floron	Rob van Westrienen
Foundation Max van der Stoel	Jaël Voskamp
Future For Nature Academy	Pauline Buffing
Heijmans	Jamaica Heijer
Heineken	Jan Kempers
Interprovinciaal Overleg (IPO)	Tirza Molegraaf
IUCN NL	Maxime Eiselin
IUCN NL	Henk Simons
IUCN NL	Coenraad Krijger
IUCN NL	Marco Keijzer
IUCN NL	Caspar Verwer
IUCN NL	Romie Goedicke
Jonge Klimaatbeweging	Christel Solleveld
Landschappen NL	Berry Lucas
Louis Bolk Instituut	Jan Willem Erisman
Milieudefensie	Danielle van Oijen
Min I&M	Arthur Eijs
Min LNV	Astrid Hilgers
Min LNV	Matt Huynink
Min LNV	Hayo Haanstra
Min LNV	Lejo van der Heiden
Moyee Coffee	Guido van Staveren
MVO Nederland	Gerard Teuling
Naturalis Biodiversity Center	Hans ter Steege

Natuurverdubbelers	Daan Groot
Natuurverdubbelers	Iris Visser
Nederlandse Vereniging van Dierentuinen	Patricia ter Maat
NIOO	Louise Vet
Open Universiteit	Raoul Beunen
PBL	Marcel Kok
Prorail	Mariëtte van Rooij
Provincie Drenthe	Peter Venema
Provincie Zuid Holland	Ed Weijdemans
Raad Voor Dierenaangelegenheden / LNV	Marc Schakenraad
Radboud Universiteit	Ingrid Visseren-Hamakers
Radboud Universiteit / Future For Nature Academy	Coline Boonman
RAVON	Ronald Zollinger
RIVM	Ton de Nijs
RVO/LNV	Tim de Frel
RVO/LNV	Caroline Leenders
RVO/LNV	Renske Ybema
Soorten NL	Sander Turnhout
South Pole	Mylene Zambon
Sovon	Theo Verstrael
Staatsbosbeheer	Harry Koenders
Staatsbosbeheer	Jelka Both
Stedin	Edwin Treffers
Stichting Chimbo	Piet Wit
Universiteit Tilburg	Arlette van den Berg
Universiteit Tilburg	Kees Bastmeijer
Universiteit Tilburg	Maria Alejandra Serra Barney
UvA	Astrid Groot
UVA- IBED	Monique van Wordragen
Vereniging Natuurmonumenten	Patrick Nuvelstijn
Vereniging Natuurmonumenten	Roel Posthoorn
VNG	Stan Abma
Vogelbescherming Nederland	Manon Tentijs
VU IVM	Philipp Pattberg
Wij.land	Danielle de Nie
WUR	Frank Berendse
WUR	Louise Franssen
-	Ben Papendorp